

"העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03-232262/3/4. תאריך: 136 • מנע מברקים: "עולמפרם" • העורך הראשי: אורי אבנרי • ראש המערכת: יוסי ינאי • עורכת-בנית: יוסי שנון • עורכת כיתוב: ענת ישראלי • צלמי-מערכת: ציון צמיר וגינה רזון • ראש המינהלה: אברהם פיטון • מחלקת המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: "העולם הזה" בע"מ • מודפס ב"הדפוס החדש" בע"מ, תל-אביב, רחוב בן אביגדור • הפצה: גר" בע"מ • גזרופות: צינקוגרפיה, "כספי" בע"מ.

קליא קרי

חופי הרחצה של ישראל המונית
אדם.
עם ישראל חגג את יום-ההולדת ה-5734 של העולם, את ראש-השנה תשל"ד, המצלמה המשוטטת של העולם הזה הנציחה אנשים רבים באותו יום חג. היא צילמה גבר בבגדיים יוצא מן המיזנון בכפר הנופש של רפי גלסון ליד אילת, כשהוא נושא בקבוקי משקה קר לבני מישפחה: אלוף פיקוד-הדרום, שמואל ("גורודיש") גונן, היא הנציחה שני קצינים במדים במועדון-לילה תל-אביב, במסיבה לכבוד המורים שהתנדבו להופיע בחג בפני חיילי צה"ל: המטכ"ל רבי-אלוף דויד ("דדו") אלעזר, ומפקד חיל-האוויר, האלוף בנימין פלד.

מעולם, כך נראה היה, לא היה בישראל ראש-שנה כה חסר דאגות. השמיים היו בהירים. אף הענן הקטן ביותר לא העיב על סימחת החוגגים.
על המעמדים הבלתי-ביקיעים של עין בר-לב בדרום, ועד לפיסגה אפופת-היהוד של מוצבי-החרמון השגיא בצפון, ידע כל חייל של נותר עוד לחייל יריב הראוי לשמו. ערב ראש-השנה הכריז האלוף במילואים אריאל שרון, שצה"ל יכול לכבוש תוך שבוע אחד את כל המיזרח-התיכון, מבגדאד עד אלג'יר. לא היה כימעט בישראל קצין בכיר או פוליטיקאי, שחלק על הערכה זו. מלכותי-ישראל הלישית, מקנטרה שברום ועד קוניטרה שבצפון, שכנה לבטח, לנצח. מאחרי חומת הצנטוריונים של אימפריה זו, יכול היה עם ישראל לחגוג בלב שלם. ורק בעמדות הקידמיות ביותר, על גדת התעלה ולרגלי החרמון, שמעו החיילים בלילות חסרי-ירה של ראש-השנה תשל"ד קולות עומים — רעש וחלים, טירטור מנועים. הם משכו בכתפיהם. הם הפעירו שהערבים משחקים שוב באיזושהי תרגיל צבאי מגוחך. נגינת הטרנזיסטורים בלעה גם רעש רחוק זה.

ואז בא המארע שהוציא יום אחד מכל ימי תשל"ד והפך אותו לתאריך היסטורי, סמל לדורות: יום-הכיפורים תשל"ד, 6 באוקטובר 1973.
אפילו היסטוריונים יתקשו לנזקק ב-תאריכים מודיעים של ימים שבהם נחרץ גורל אומות והשתנה מהלכה של ההיסטוריה. אום באוקטובר 1973 היה תאריך כזה. הוא חולל תפנית ושינה את מהלך חייהם לא רק של אזרחי מדינת-ישראל או תושבי מדינות הברית. כפי שהסתבר משנה לשנה, בשנות ה-70' האחרות, שינה יום זה את פני העולם כולו. השפיע באופן ישיר על גורלם ואורח-חיהם של מאות מיליונים ברחבי תבל. זה היה היום שבו החל התהליך המתמשך שהאפיל על כל שאר מאורעות שנות ה-70', שהסתיימו השבוע: משבר האנרגיה.

מוחות זקנים ולב צעיר

חייל בתצפית ברמת-הגולן שיפץ את עיניו בתימהון.
במהירות הבזק ירדו רשתות ההסוואה ממאות טנקים וקני-תותחים מולו. בתנועה

המילחמה היתה החלק המרשים ביותר של תופעה כלל-עולמית. צעירים שהפגינו בוושינגטון למען השלום היו שייכים לאותו המחנה כמו הצעירים שהפגינו במוסקבה למען התופש.
לאותו מחנה היו שייכים הצעירים המצריים, שמאסו במילחמה ושייצרו את האווי-רה הציבורית שאיפשרה לנושא מצריים, גמאל עבד-אל-נאצר, להעז ולהזמין אליו את נחום גולדמן. ולאותו מחנה היו שייכים הצעירים שהפגינו בישראל נגד הממשלה, כשזו סיכלה את הפגישה הזו.

ההחלטה ששינתה את ההיסטוריה

אחד הגיבורים הבלתי-צפויים של 1970

היה עזר וייצמן.
עוד ביום הבחירות לא חלם איש על עלייתו המדינית של הקצין בככיר. כי הוא לא השתתף כלל בבחירות, לא עסק במלאכה השחורה. הוא צץ לפתע כאשר הוקמה ממשלת-הליכוד-הלאומי החדשה. מנחם בגין שלף אותו, כמו קוסם השולף ארנבת ממיגבעת לבר.
הגבר הסימפאתי, בעל קומה וסיגנון העוקצני, כבש מיד את לב הקהל. זמן רב נערך, פסטיבל וייצמן. לאחר מכן רכש אהדה נוספת כאשר בנו נפצע בתעלה, כשר-התחבורה חיפש פתרונות קלים לבעיות סבוכות. הוא לא הספיק לשנות דבר, במעשה או במחשבה, לגבי תחום שליטתו, במשך שמונה חודשי כהונה. בשעה 11 בערב, ביום א', 5 באפריל 1970, הודיע קריין שידורי ישראל בראש מהדורת החדשות, בקול נירש: הדר' נחום גולדמן מסר לממשלת-ישראל שהזמן

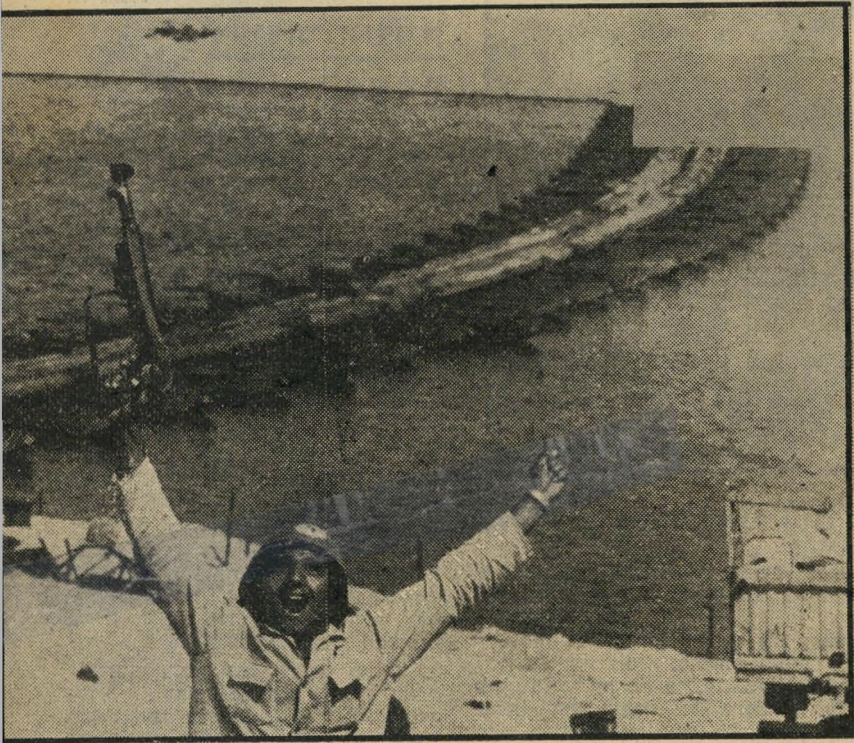
הפצצה ניכר. הוא הוקם כדי להשמיד את חיל-האוויר של היריב, לא כדי להשיג מיד את מיפעליו.
המטרה הבלתי-מוצגת היתה להפיל את גמאל עבד-אל-נאצר.

מכונת-מלחמה אכזרית

השבועות הראשונים של ההפצצות לעומק גרמו סיפוק עמוק בישראל.
חיל-האוויר שלט בשמי מצריים, וזו נש-ארה ללא כל הגנה. לפתע יצא עבד-אל-נאצר לביקור חטוף במוסקבה. התוצר את לא איתרו להתגלות. היחידות הצבאיות המיבצעיות הראשונות של ברית-המועצות הופיעו במצריים. נשיא מצריים קרא לצבא הסובייטי לקבל על עצמו את ההגנה על שמי ארצו. תחת נפילתו הצפויה של עבד-אל-נאצר, באה המעורבות הסובייטית.

ברור היה כי המשך המילחמה יביא בהכרח לעימות צבאי ישראלי-סובייטי. אותה שעה זועזעה עמדת ישראל בעור לם על-ידי שני מאורעות מחרידים. פצצות ישראליות נפלו על מיפעל תעשייתי אזרחי באבורזעבל, קטלו פועלים רבים. פצצות אחרות נפלו על קבוצת-ילדים, בבית-ספר או מועדון שלא ניתן היה לזהותו מראש מן האוויר. שיטת ההפצצות-לעומק הפכה טעויות אלה לבלתי-מנעות. ישראל התחילה להצטייר בעולם כמדינה שוחרת-מילחמה, נוקשה, דבקה בשטחים כבושים, מפעילה מכונת-מילחמה אכזרית.

משה דיין קרא לתהליך שנוצר, "סוב-ייטיוזיה". הגדרה זו היתה מוטעית, כמו

1973: חייל מצרי צוהל אחרי צליחת התעלה

רוב ההערכות המדיניות של משה דיין, שהגדרה הנכונה היתה: גלובאליזציה. הסיכסוך הישראלי-ערבי חדל מלהיות מילחמה פרטית של כמה מדינות קטנות הפך חלק מן המערכה הגלובאלית של מעצמות-העל.
עם הופעת הצבא הסובייטי במצריים השתנה מאזן-הכוחות הבינלאומי. מיל-חמת ששתי-הימים הפכה את ברית-המועצות למעצמה ימית בים התיכון. המסקנה האמריקאית: להפסיק את ההידרדרות בעוד מועד. לכפות הסדר-שלום.
הדינאמיקה שהובילה לגלובאליזציה של הסיכסוך — ההפצצות בעומק מצריים והופעת הצבא הסובייטי — גרמה לתוצאה כימעט הפוכה על גדות הנילוס: רצון למנוע גלובאליזציה ולמצוא הסדר עם ישראל לפני שהצבא הסובייטי במצריים יגדל לממדים של כובש זר.
הסכנה המוחשית שהצטיירה לנגד עיניו של עבד-אל-נאצר, שיאלץ להפקיד את ארצו בידי הצבא הסובייטי, כדי להגן עליה מפני פלישה ישראלית, שינתה את המצב. לפתע ראה עבד-אל-נאצר צורך דחוף וחיוני להגיע להסדר עם ישראל. (המשך בעמוד 4)

לפגישה עם נשיא מצריים בקאהיר. מר-שלי-ישראל סירבה להתיר פגישה זו. ההודעה הדרמאטית, הבלתי-צפויה, זינתה את הארץ. התגובה הספונטאנית הכללית היתה: "זה לא ייתכן!" הודעה דרמאטית אחרת, לא פחות פיתאומית, אך פחות בלתי-צפויה, שודרה בליל-שבת, כעבור ארבעה חודשים. היא בישרה על כניסת הפסקת-האש לתוקפה בחצות אותו הלילה, ה-7 באוגוסט 1970. בפרוץ השנה, לא העז איש לחלום על כך שבהמשכה ישתתקו התותחים לאורך תעלת-סואץ, וכי ייווצרו התנאים המדיניים להסדר של שלום. לפני כן קיבלה ממשלת-ישראל — בשקט וללא פירסום — החלטה גורלית, ששינתה את ההיסטוריה של המרחב. האימפריאליזם החדשה נקראה, הפצצה בעומק מצריים. יותר, על בסיס הנחות מוטעות יותר, בקלות-דיעת רבה יותר.
המטרה המוצהרת היתה עלובה. מאחר שנשיא מצריים הכריז בשנה הקודמת על מילחמת התשה, נועדו כביכול ההפיצצות להחליש את הפוטנציאל הצבאי של מצריים. אולם מצריים היא רחבת-ממדים, ולחיל-האוויר הישראלי אין כושר

שנתה הראשונה של העשור, 1970. עדיין אצרה בתוכה הבטחות לעתיד.
בשנה זו נמשכה מילחמת וייאט-נאם האכזרית. בארצות-הברית קצרה הגזענות קורבנות נוספים. באירלנד הצפונית קטלו אנשים בגלל קנאות דתית חשוכה. ביוון, ובארצות רבות אחרות, התמידה העריצות. בברית-המועצות נכלאו שוחררי-התופש ב-מוסדות לחולי-נפש. שום גאולה פלאית לא באה למין האנושי. בשום מקום.
הברית האמריקאית-סובייטית היתה הי תופעה הכמעט של 1970. התנגשויות מקומיות בין השתיים, או בין סוכני ה-שתיים, לא יכלו לשנות מציאות זו.
בפעם הראשונה חלה התקדמות חשובה בשיחות בין שתי המעצמות על הגבלת הנשק האטומי-אסטרטגי. נשק הטילים וה-אנטי-טילים. היה זה הצעד החשוב הראשון מאז חתמו קנדי וכרשוצ'וב על החוזה שאסר ניסויי נשק גרעיני.
הפלישה האמריקאית לקמבודיה גרמה להתקוממות המונית, אידיאליסטית וספוגי-טאנית. מיטב הדור הצעיר האמריקאי קם נגד השילטון, הכריח את ניקסון להוציא את כוחותיו כעבור זמן קצר. הגילויים הנוראים על פשעי-המילחמה המהריים של יחידות אמריקאיות בוויאט-נאם חיוקו את המרד.
התקוממות זו של הנוער האמריקאי נגד